

Sygn. akt **III AUa 685/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Wiesława Stachowiak

Protokolant: Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2023 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **T. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji T. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 16 marca 2022 r. sygn. akt III U 371/21

1. oddala apelację;

2. zasądza od odwołującego T. W. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. kwotę 240,00 zł (słownie: dwieście czterdzieści złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach procesu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

	Wiesława Stachowiak	
--	---------------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lutego 2021 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił **T. W.** prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, wskazując, że orzeczeniem z dnia 19.01.2021 r. Komisja Lekarska ZUS nie stwierdziła niezdolności do pracy u ubezpieczonego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył T. W., domagając się jej zmiany i przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Odwołujący zarzucił organowi rentowemu błędną ocenę stanu zdrowia wskazując, że nadal leczy się u psychiatry i ortopedy.

Wyrokiem z dnia 16 marca 2022r., w sprawie III U 371/21, Sąd Okręgowy w Koninie oddalił odwołanie.

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

T. W., ur. (...), posiada wykształcenie średnie zawodowe, zawód wyuczony operator obrabiarek skrawających, pracował jako wytapiacz odlewacz metali nieżelaznych w (...) S.A. (...) od 1992 r. W okresie od 16.06.2020 r. do 14.12.2020 r. ubezpieczony pobierał zasiłek chorobowy.

W dniu 23.11.2020 r. T. W. złożył wniosek do ZUS o przyznanie prawa do renty. Do wniosku dołączył dokumenty potwierdzające okresy zatrudnienia oraz zaświadczenia lekarskie i dokumentację medyczną. Na podstawie dołączonych dokumentów pozwany ustalił, że ubezpieczony udokumentował wymagany okres składkowy i nieskładkowy w dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku.

Orzeczeniem z dnia 10.12.2020r. Lekarz Orzecznik ZUS uznał, że odwołujący nie jest niezdolny do pracy. Od powyższego orzeczenia ubezpieczony wniósł sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS, która w dniu 19.01.2021 r. podzieliła stanowisko lekarza orzecznika ZUS i także stwierdziła, że odwołujący nie jest niezdolny do pracy. Powyższe orzeczenie stanowiło podstawę wydania zaskarżonej decyzji.

Okolicznością sporną w przedmiotowej sprawie było to czy ubezpieczony jest niezdolny do pracy. W celu wyjaśnienia kwestii spornej Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych specjalistów psychiatrii i ortopedy. Biegli lekarze sądowi po przebadaniu wnioskodawcy, po zapoznaniu się z dokumentacją lekarską rozpoznali u niego następujące schorzenia:

- zaburzenia depresyjno -lękowe,
- zespół zależności alkoholowej w wywiadzie ,
- stan po złamaniu śródstawowym łokcia prawego w 2018 r.,
- bóle kręgosłupa i stawów w wywiadzie , bez upośledzenia sprawności.

Odwołujący leczy się psychiatrycznie z powodu objawów nerwicowych depresyjno – lękowych, adaptacyjnych. W badaniu klinicznym ujawnia lęki, przygnębienie, łagodne obniżenie sprawności uwagi, pamięci. Nie ujawnia objawów psychotycznych ani obniżenia sprawności intelektualnej. Stwierdzone dolegliwości nie ograniczają w znacznym stopniu wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji i z powodu stanu psychicznego brak jest podstaw do orzekania niezdolności do pracy w pojęciu renty.

Odwołujący w 2018 r. przeżył złamanie śródstawowe w obrębie łokcia prawego i to złamanie wygoiło się z ograniczeniem ruchomości łokcia. Jednak zachowana jest pełna sprawność i sprawność manualna. Tak więc ograniczenie ruchomości stawu łokciowego jest kompensowane i nie stanowi przeszkody w wykonywaniu pracy fizycznej średnio ciężkiej. Również stan kręgosłupa nie powoduje niezdolności do pracy, a przeprowadzone badanie ortopedyczne nie ujawniło jakiegokolwiek dysfunkcji, tym bardziej w stopniu który powodowałby niezdolność do pracy. Ruchy kręgosłupa są wykonywane w prawidłowym zakresie, bez jakichkolwiek obiektywnych objawów zespołu bólowego. W zakresie kończyn, poza stawem łokciowym nie występuje dysfunkcja, ruchy w stawach i siła mięśniowa są prawidłowe i nie występują objawy stanu zapalnego. Z powodów ortopedycznych odwołujący jest zdolny do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami i umiejętnościami. Odwołujący wykonywał pracę na stanowisku wytapiacz i odlewacz, pracę w tym charakterze może wykonywać, zresztą już po złamaniu i zakończeniu leczenia złamania powrócił do pracy na tym stanowisku.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione. Sąd I instancji powoływał następnie podstawę prawną rozstrzygnięcia, tj. art. 12, 13, 57 ust. 1 i 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wskazując, że w przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości, że wnioskodawca spełnił przesłanki stażowe niezbędne do nabycia prawa do renty bowiem w dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku posiada wymagane okresy składkowe i nieskładkowe. Okolicznością sporną było natomiast to czy jest niezdolny do pracy.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w szczególności opinie biegłych nie dały podstawy do przyjęcia, aby odwołujący był osobą chociażby częściowo niezdolną do pracy. Stopień nasilenia schorzeń stwierdzonych u wnioskodawcy nie jest na tyle istotny by w znacznym stopniu ograniczał możliwość wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, w tym także pracy jaką dotychczas wykonywał. Stan psychiczny oraz stan narządów ruchu i kręgosłupa nie ogranicza ubezpieczonemu możliwości wykonywania pracy zgodnej z poziomem jego wykształcenia i doświadczenia. Wprawdzie po wygojeniu złamania śródstawowego w obrębie łokcia występuje ograniczenie ruchomości łokcia, jednakże zachowana jest pełna sprawność pozostałych stawów kończyn górnych, zachowana jest sprawność chwytna i manualna co kompensuje występujące ograniczenie i nie stanowi przeszkody do wykonywania pracy fizycznej średnio ciężkiej, w tym także pracy jaką odwołujący wykonywał i do której powrócił po wygojeniu złamania. Jest to praca zgodna z poziomem posiadanych przez ubezpieczonego kwalifikacji, zgodna ze zdobytym wykształceniem i doświadczeniem zawodowym zdobytym w trakcie wykonywania zatrudnienia.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że odwołujący nie jest częściowo ani całkowicie niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 i 3, skoro nie można go uznać za osobę, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Biegli jednoznacznie wypowiedzieli się co do stanu zdrowia u odwołującego wskazując, że stwierdzone u niego schorzenia nie powodują naruszenia sprawności organizmu w stopniu mającym wpływ na zdolność do pracy dotychczas wykonywanej lub innej mieszczącej się w ramach posiadanych lub możliwych do uzyskania kwalifikacji.

Tym samym Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołujący nie spełnia warunków koniecznych do nabycia prawa do renty określonych w art. 57 ust. 1 ww. ustawy i w związku z powyższym na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił wniesione odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył odwołujący, w całości, zarzucając naruszenie przepisu prawa procesowego art. 233 k.p.c. poprzez przyjęcie za podstawę wyroku wadliwych opinii biegłych, a także argumentując, że Sąd I instancji mimo zastrzeżeń do opinii biegłych nie dopuścił nowej, uzupełniającej opinii biegłych. Apelujący sprecyzował szereg zarzutów wobec opinii psychiatrycznej i ortopedycznej, a nadto powoływał się na opinię biegłego M. G. sporządzoną w sprawie I C 1447/19, gdzie biegły opiniował procentowy uszczerbek na zdrowiu odwołującego.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku i przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, a także zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego. Nadto wniósł o uwzględnienie wniosków dowodowych o sporządzenie przez biegłych opinii uzupełniającej.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Wbrew zarzutom apelującego Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. W pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu I instancji w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09). Również rozważania prawne, które skłoniły Sąd I instancji do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji są trafne i Sąd Odwoławczy podziela je także w całości.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie czy odwołujący spełnia przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, wskazane w art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. czy jest osobą co najmniej częściowo niezdolną do wykonywania pracy zarobkowej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego argumentacja przedstawiona przez skarżącego nie wskazuje na żadne okoliczności, które mogłyby podważyć prawidłowość wyroku Sądu Okręgowego, w szczególności odwołujący nie zakwestionował skutecznie ustalenia przez Sąd I instancji braku niezdolności do pracy, poczynionego w oparciu o prawidłowo ocenione opinie biegłych sądowych lekarzy psychiatry i ortopedy.

Odwołujący sprecyzował szereg zarzutów odnośnie do opinii biegłych, argumentując m.in. odnośnie do opinii psychiatrycznej, że wnioski biegłego odnosiły się do „długotrwałej niezdolności do pracy”, zaś odnośnie do opinii ortopedycznej, że biegły dysfunkcję łokcia uznał za element nieistotny w funkcjonowaniu organizmu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, powyższe zarzuty nie są zasadne, a biegli ortopeda oraz psychiatra w sposób wyczerpujący i kompleksowy dokonali oceny schorzeń odwołującego z punktu widzenia przesłanek niezdolności do pracy, uwzględniając także w opinii uzupełniającej zastrzeżenia wnioskodawcy. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ocenę dokonaną w tym zakresie przez Sąd Okręgowy. Podkreślić też należy, że zarzuty wnioskodawcy sprecyzowane w apelacji w istocie sprowadzają się do powtórzenia argumentacji odwołującego prezentowanej przed Sądem Okręgowym, która podlegała już analizie.

Wskazać należy, że w postępowaniu sądowym ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy wymaga wiadomości specjalnych, a zatem dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego. W takiej sytuacji, sąd nie może orzekać wbrew opinii biegłych sądowych. Jednak w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy ostatecznie zawsze decyduje sąd, gdyż niezdolność do pracy, jako przesłanka renty, ma tu znaczenie prawne (art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), tak Sąd Najwyższy w wyroku z 3 września 2009 r. (sygn. III UK 30/09).

Zgodnie z art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 ustawy).

Z powyższych przepisów należy wyprowadzić wniosek, że niezdolność do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia nie jest wystarczającą przesłanką nabycia prawa do renty, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowania, że mimo upośledzenia sprawności organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2007 r., II UK 156/06, OSNP 2008/3-4/45). Zmiany w organizmie powodujące przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku nie przesądzają o niezdolności do pracy, nawet częściowej, jeżeli została zachowana zdolność do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 marca 2007 r., I UK 299/06, OSNP 2008/7-8/112).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, dopuszczając dowód z opinii biegłych sądowych: ortopedy i psychiatry, a zatem biegłych o specjalnościach dokładnie odpowiadających rodzajowy schorzeń wnioskodawcy.

W wydanych opiniach wszyscy biegli konsekwentnie stwierdzali, że stopień zaawansowania schorzeń u odwołującego nie powoduje stanu niezdolności do pracy. Podkreślić należy, iż biegli nie stwierdzili, że odwołujący jest osobą zdrową, jednakże zwrócili uwagę, że schorzenia, na które cierpi nie skutkują niezdolnością do pracy.

Z opinii biegłych wynika, że odwołujący cierpi na schorzenia takie jak: zaburzenia depresyjno - lękowe, zespół zależności alkoholowej, stan po złamaniu śródstawowym łokcia prawego w 2018 r., bóle kręgosłupa i stawów, bez upośledzenia sprawności.

Wbrew zarzutom odwołującego, biegły psychiatra w sposób prawidłowy ocenił stan niezdolności do pracy wnioskodawcy, wskazując, że rozpoznane schorzenia nie skutkują niezdolnością do pracy w rozumieniu przepisów emerytalno - rentowych, tj. art. 12 ww. ustawy. Nie ma przy tym racji apelujący, że biegły w sposób nieuzasadniony odniósł ocenę niezdolności do pracy wnioskodawcy jedynie do przypadków „długotrwałej niezdolności do pracy”. Należy bowiem odróżnić niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów emerytalno - rentowych uzasadniającą prawo do renty, od krótkotrwałej niezdolności, która może uzasadniać zwolnienie lekarskie na określony czas. Istotne w kontekście omawianej sprawy jest, że - jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 marca 2017 r., I UK 100/16 (LEX nr 2258057) - każda niezdolność do pracy jest orzeczona na pewien okres, ale zgodnie z art. 13 ust. 2 i 3 w związku z art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest ona różna w zależności od rokowań medycznych w perspektywie krótszej i dłuższej niż pięcioletnia. Trzeba pamiętać, że w chwili orzekania utrzymywanie się niezdolności do pracy jest tylko przewidywane. Przewidywanie w tym zakresie jest przekonujące, gdy prospekcja dotyczy konkretnej liczby lat, a przekonuje tylko niekiedy, gdy dotyczy absolutnej trwałości tej niezdolności. Trzeba pamiętać, że ocena niezdolności do pracy to nie tylko stan schorzeń, ale także takie zmienne jak stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy).

Nie zasługiwał na uwzględnienie także kolejny zarzut odwołującego, że opinia biegłego ortopedy jest wadliwa. Biegły ten stwierdził, że co prawda odwołujący w 2018 r. przebył złamanie śródstawowe w obrębie łokcia prawego, ale to złamanie wygoiło się z ograniczeniem ruchomości łokcia i zachowana jest pełna sprawność i sprawność manualna. Tak więc ograniczenie ruchomości stawu łokciowego jest kompensowane i nie stanowi przeszkody w wykonywaniu pracy fizycznej średnio ciężkiej. Również stan kręgosłupa nie powoduje niezdolności do pracy, a przeprowadzone badanie ortopedyczne nie ujawniło jakiegokolwiek dysfunkcji, tym bardziej w stopniu który powodowałby niezdolność do pracy. W zakresie kończyn, poza stawem łokciowym, nie występuje dysfunkcja, ruchy w stawach i siła mięśniowa są prawidłowe i nie występują objawy stanu zapalnego. Z powodów ortopedycznych odwołujący jest zatem zdolny do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami i umiejętnościami.

Istotne jest, że w opinii uzupełniającej biegły ortopeda odniósł się do zarzutów odwołującego, wskazując, że nie stwierdził on – jak twierdził wnioskodawca – że dysfunkcja łokcia jest nieistotna, a jedynie, że ta dysfunkcja może być w stopniu wystraczającym kompensowana. Nadto biegły odniósł się do opinii z dnia 12.05.2020r. sporządzonej do sprawy I C 1447/19, trafnie wyjaśniając, że opinia ta dotyczyła zupełnie innych okoliczności, mianowicie ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu w oparciu o tabele ubezpieczalni, nie zaś oceny niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów emerytalno - rentowych. Nadto biegły wyjaśnił, że poprawie uległa adaptacja i kompensacja niesprawności w odniesieniu do opinii z maja 2020r.

Uwzględniając powyższe wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przed Sądem Okręgowym, Sąd Apelacyjny uznał, że odwołujący nie jest osobą niezdolną do pracy w rozumieniu powołanego wyżej art. 12 ustawy emerytalnej. Sąd Apelacyjny zwraca też uwagę, że o częściowej niezdolności do pracy nie decyduje sam fakt występowania schorzeń, czy też istnienia dolegliwości bólowych, lecz ocena, czy i w jakim zakresie wpływają one na utratę zdolności do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2000r., sygn. II UKN 113/00, OSNP 2002/14/343).

Podkreślić należy, że istnienie schorzeń czy dolegliwości bólowych powodujących nawet konieczność pozostawania w stałym leczeniu nie stanowi samodzielnej przyczyny uznania częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy. Innymi słowy – Sąd Apelacyjny nie kwestionuje faktu, że u odwołującego rozpoznano schorzenia w zakresie narządu ruchu i układu nerwowego, o których była mowa powyżej, jednak nie jest to równoznaczne z istnieniem niezdolności do pracy.

Wobec powyższego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zarzuty apelującego nie mogły zasługiwać na uwzględnienie, a przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że decyzja organu rentowego była słuszna, trzeba uznać za prawidłowe i mające odzwierciedlenie w ustalonym stanie faktycznym. Uznając, że istota sprawy została w sposób dostateczny wyjaśniona, w szczególności na podstawie przytoczonych wyżej opinii biegłych i ich uzupełnienia, Sąd Apelacyjny uznał, że nie ma potrzeby dopuszczenia dalszych dowodów z opinii uzupełniającej biegłych, dlatego pominął wnioski dowodowe zawarte w apelacji.

Konkludując, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. apelację oddalił, nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.k. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, zasądzając od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 240 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach procesu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Wiesława Stachowiak